

ISSN 1680-9262

ҒЫЛЫМИ
ЖУРНАЛ

НАУЧНЫЙ
ЖУРНАЛ

Ө. А. Байқоңыров атындағы
Жезқазған университетінің

ХАБАРШЫСЫ

1, 2016

ВЕСТНИК

Жезказганского университета
имени О. А. Байконурова

КАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Ө. А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университетінің
ХАБАРШЫСЫ
Ғылыми журнал

ВЕСТНИК
Жезказганского университета имени О. А. Байконурова
Научный журнал

№ 1(31)

2016

ISSN 1680-9262

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

Бас редактор - техника ғылымдарының докторы

Тәжішев Әбдімәлік Аргынұлы

Бас редактордың орынбасары - техника ғылымдарының кандидаты
Жолдыбаев Шахман Серікбайұлы

Редакция алқасының мүшелері:

Арынов Е.Б., физика-математика ғылымдарының докторы, профессор; *Абитаева Р.Ш.*, педагогика ғылымдарының кандидаты; *Бірімжанов Қ.С.*, экономика ғылымдарының кандидаты; *Дәукенова Г.А.*, экономика ғылымдарының кандидаты; *Джунусов И.Ш.*, техника ғылымдарының кандидаты; *Жаптаров К.Т.*, физика-математика ғылымдарының кандидаты; *Қашқынбаева З.Ж.*, педагогика ғылымдарының кандидаты; *Саухимов О.Е.*, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты; *Саменова С.Н.*, филология ғылымдарының кандидаты; *Рысбаев С.Р.*, философия ғылымдарының кандидаты; *Умбетова А.Қ.*, филология ғылымдарының кандидаты

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

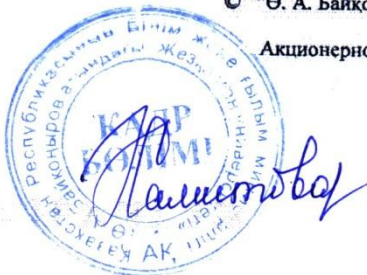
Главный редактор - *Такищев Абдилмалик Аргынович,*
доктор технических наук

Заместитель главного редактора - *Жолдыбаев Шахман Серикбаевич,*
кандидат технических наук

Члены редакционной коллегии:

Аринов Е.Б., доктор физико-математических наук, профессор; *Абитаева Р.Ш.*, кандидат педагогических наук; *Биримжанов К.С.*, кандидат экономических наук; *Дәукенова Г.А.*, кандидат экономических наук; *Джунусов И.Ш.*, кандидат технических наук; *Жаптаров К.Т.*, кандидат физико-математических наук; *Қашқынбаева З.Ж.*, кандидат педагогических наук; *Саухимов О.Е.*, кандидат сельскохозяйственных наук; *Саменова С.Н.*, кандидат филологических наук; *Рысбаев С.Р.*, кандидат философских наук; *Умбетова А.Қ.*, кандидат филологических наук

© "Ө. А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті"
акционерлік қоғамы, 2016
Акционерное общество "Жезказганский университет
имени О. А. Байконурова", 2016

испытания буронабивных свай	117
Шынбергенова К.Т., Кряжева Т.В., Ларинов В.А. О необходимости получения концентратов цветных металлов из хвостов обогащения медьсодержащих руд.....	121
Шынбергенова К.Т., Кряжева Т.В., Ларинов В.А. Перспективы алмазности россыпей Казахстана	125
Янузичин А.С. Расчет основных параметров виброгрохота.....	127

Педагогикалық ғылымдар

Педагогические науки

Абеуов М.А., Елеуова С.Ш. Критериалды бағалау жүйесінің тиімділігі.....	133
Аубакирова Т.У., Уатаева А.М. Оқытудың интерактивті әдістерінің тиімділігі.....	136
Аубакирова Т.У., Уатаева А.М. Мектеп мұғалімінің инновациялық білім деңгейін көтеру	139
Ауезова Х.Т., Жанибекова Ж.С. Қоғамдағы педагог-психолог қызметінің мәні.....	142
Аяшова Г.Ж., Умирбекова А.К. Модель психолого-педагогического сопровождения инновационной деятельности педагогических работников колледжа.....	147
Баширова Ж.Р., Аяшова Г.Ж. К вопросу о психолого-педагогическом сопровождении инновационной деятельности педагога.....	151
Бисенғали М.Ғ., Шаяхметова А.Б. Жалпы білім беретін мектептерде ұлттық ойындардың дене тәрбиесі сабағында қолдануы.....	154
Жандилдина Р.Е. Мектепке дейінгі мекемеде денсаулық сақтау технологиясы педагогикалық үрдісте жүзеге асырылу шарттары.....	157
Құлтанов Д.Т., Қабилбаев Н.Т. Жас ұрпақты тәрбиелеудегі қазақ ұлттық ойындарының педагогикалық маңызы.....	159
Мурзалиева А.Б., Уатаева А.М., Нурмаганбетова Р.К. История развития представлений об одаренности	161
Мурзалиева А.Б., Уатаева А.М., Нурмаганбетова Р.К. Современные подходы к вопросу одаренности у детей.....	164
Муханова Н.К., Умирбекова А.К. Ценностные ориентации как основа социальной активности личности.....	168
Абитаева Р.Ш., Муханова Н.К. О влиянии социума на становление ценностных ориентаций личности.....	172
Назарымбетова Г.Т. Жаңа формация мұғалім – шығармашыл тұлға.....	176
Нурмаганбетова Р.К., Мурзалиева А.Б., Уатаева А.М. Мектеп жасына дейінгі балалардың дене тәрбиесі.....	179
Нурмаганбетова Р.К., Мурзалиева А.Б., Уатаева А.М. Инклюзивті білім берудің халықаралық тәжірибесі.....	183
Ершатов Қ.Б., Расулов С.М. Педагогикалық максатта студентті оқыту заңдылығы мен ұстанымдары.....	186
Рысбекова С.Т. Тарих сабағында жастарды тәрбиелеудің инновациялық әдістерін пайдалану.....	188
Сарсембаева Ү.С. Педагогикалық ЖОО-да студенттердің кәсіби-педагогикалық бағыттарымен темперамент қасиеттерінің байланысы.....	192
Сарсембаева Ү.С. Шет тілін оқытуда тұлғаны бағдарға алу – студенттердің кәсіби-педагогикалық шығармашылығын дамытудың құралы.....	196
Ембергенова Ж.Е., Сатыбалдина З.Б., Уатаева А.М. Кәсіби бағдар беру - мамандық таңдау мәселесінің негізі.....	199
Сафарғалиева Г.Н., Смағұлов А. Дене тәрбиесі сабақтарында оқушыларды қозғалыс қимылдарына үйрету ерекшеліктері.....	202
Уатаева А.М., Нурмаганбетова Р.К., Мурзалиева А.Б. Готовность к инновационной деятельности как важное профессиональное качество педагога.....	205
Уатаева А.М., Нурмаганбетова Р.К., Мурзалиева А.Б. Подготовка педагогов к осуществлению инновационной деятельности в ДОУ.....	209
Абитаева Р.Ш., Утембаев А. Проблемы социализации подростков, воспитывающихся в учреждениях интернатного типа.....	214
Логиновских Э.В., Утембаев А.К. Организация социального воспитания на основе гуманистического подхода.....	218
Шаяхметова А.С., Нюсупов А.Т. Разработка программного обеспечения для дистанционного обучения людей с ограниченными возможностями зрения.....	221
Женсикбаева Н.Ж., Шәріпханов Б.Е. Оқушылардың география пәніне қызығушылықтарын арттырудағы жаңа технологияларды пайдалану.....	226
Штатбаева А.С., Умирбекова А.К. Мұғалім имиджінің зерттеу мәселелері.....	230

Филология ғылымдары

Филологические науки

Адамова А.А. Әлемді әділдеген әсем ән (Бекен Жамақазеттың 85 жылдығына орай).....	235
Алтайбекова Қ.Т. Көркем шығармадағы тілдік қатынас.....	237

Штатбаева А.С.

Ө.А.Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті

Умирбекова А.К.

К.Қарасасва атындағы ГБУ

В статье рассматриваются понятия «имидж» и «имидж педагога», также такие качества личности учителя как справедливость, честность, гуманизм и профессионализм

The article deals with "image" "teacher image" and also with such teacher's personality, as justice, honesty, humanism and professionalism

Имидж – аудиторияның нысан туралы белгілі сипатын қалыптастыратын шоғырланған бейне. Имидж бір мәрте және мәңгілікке алынбайды, бұл үнемі дамып жататын процесс болып табылады. Имидж адамдар санасында қоғамның да, нысанның өзінің де дамуымен бірге қалыптасып жалғастырады. Имидж – жеке тұлғаның эмоциясына, мінез-құлқына және өз басына қатты әсер тигізетін көпшілік санасында қалыптасқан және стереотиптік сипаты бар бір нәрсенің немесе бірдеңенің қатты эмоциялық бояуы бар бейне. Және расында да, адамдардың педагогикалық қарым-қатынас жасау барысындағы бір-бірін қабылдау мен түсіну деңгейі айтарлықтай дәрежеде біріккен әрекеттерді жүзеге асыру мүмкіндіктерін анықтайды. Осыдан оқытушы имиджі білім беру процесінің субъектілеріне – студенттер мен педагогтарға – үлкен әсерін тигізеді деген болжам туындайды. «Имидж – бұл тұлғааралық және әлеуметтік қарым-қатынастардағы психологиялық «делдал» [1].

Имидж көпшілік санасы талаптарының бейнесі болып табылады. Ол ондағы бәсекеге қабілетті позицияларға дем береді. Коммуникацияның осы түріндегі хабарландырудың ең тиімді түрі ретінде оның көпшілік санасына лайықты сенімсіз және мән бермеушіліктің сүзгілерінен өту мүмкіндігі бар. Көпшілік санасының кертартпалық сипаты адамзат сынақтан өткізген моделдерге сүйенуге мүмкіндік береді. Имидж оны таратуға айтарлықтай қолайлы емес жағдайларда өз әрекетін жасайды. Осы себептен ол аудиторияның оған деген бір мағыналы қабылдауға жетуге мүмкіндік беретін жағдайға жету тиіс [2].

М.А. Гончаров имиджі жеке тұлға немесе әлеуметтік құрылымның тікелей немесе әдейі жасаған көзқарастық әсері ретінде анықтайды [3].

Әдеби көздерді талдау затты әлем және әлеуметтік болмыстың адам санасындағы бейнесінің бастапқы ретінде имидж қоғамның шамамен барлық даму кезеңдерінде болғандығын дәлелдеп көрсетеді.

Сонымен қатар, имидж жайлы жеке және тәуелсіз ғылым біздің қоғамымыздың тек қазіргі даму кезеңінде нақты болмысқа ақпараттық және коммуникациялық технологиялардың, сонымен қатар ғаламтордың дамуымен, ендіруімен және жеке тұлғаның өзін-өзі көрсетуінің маңыздылығын көтергендіктен қатар пайда болған. Осының барлығы ақпараттық ортаны дамыту және соған сәйкес адамдардың жағдайына ықпал жасайтын және көпшілік санасын басқару үшін әр түрлі жағдайларды жасауға мүмкіндік берді.

Әлеуметтік, философиялық, психологиялық-педагогикалық әдебиеттерде көрсетілген талдаулар жинақтай отырып, біз осы зерттеудегі контексте имидж туралы айта тұрып, жеке тұлға немесе әлеуметтік құрылым туралы визуалды-аудиалды әсерді тікелей немесе арнайы жасау туралы әңгімені жүргізу керек деген қорытындыға келеміз. Әсер арқылы имидж адамның тұлғалық-іскерлік сипаттарына, әсіресе мінез-құлқының белгіленуіне мүмкіндік береді. Олар жеке тұлғаның визуалды-аудиалды қабаты арқылы кейде оның рухани жекешілігін өзгерте және толықтыра отырып байқалады.

Басқаша айтқанда, имидж – бұл сізден, ал пікір – басқалардан. Имидж табиғаты, типтері, мазмұны мен түрлері, құрылымына тоқталсақ назарымызды мына нәрселерге аударуымыз қажет. Біздің қазіргі кезеңіміз кайсысымыз белгілі бір бейнені жасаймыз. Бұл имидж – адам туралы қалыптасқан ұғым-түсінік. Мұнда имиджі олардың: сыртқы бейнесінен, әдетінен, сөйлеу мәнерінен, ұлттық және өзіндік санасынан, ұлттық менталитетінен іс-әрекетінен, мінез-құлқынан жасалған оны қоршаған әлеуметтік ортаның ой пікіріне құралады [4].

Педагог имиджі – мұғалім, оқытушы бейнесінің тәрбиеленушілер, әріптестер және әлеуметтік жұртшылық санасында, бұқаралық санада қабылданудың стереотипі. Педагог имиджінің қалыптасуына нақты сапалар тығыз байланыста болады, бұл оқушының, студенттің, ата-аналардың, жұртшылықтың туралы ойынан туған бейнесі.

Имиджді құраушылар туралы қарастырсақ: біріншіден, адамның өзі, оның әлеуметтік ортада өзі туралы қандай мәліметтерді жеткізу мақсатында әрекеті, айналасындағыларға қандай қырынан көрінетіндігі.

В.М. Шепель «Имиджеология: жеке тартымдылық құпиясы», - атты еңбегінде имидж ұғымына төмендегідей анықтамалар берген:», - имидж – адам туралы ұғым, мекеме туралы пікір, белгілі адамдармен, жасалатын заттар, индивидуалдық стиль адамды, адамдар тобын, мекемені сипаттайтын келбет» [5].

С.И. Ожесовтың түсіндірмелі сөздігінде: «Имидж дегеніміз – ой-пікір, тұжырым, бір нәрсе туралы берілген көзқарас, қатынас», - делінген [6].

«Имидж» мағынасын түсіну әртүрлі құрамды бөліктерден құралады. Бұл бөліктерінің ең маңызды төртеуін қарастырайық:

1. Кәсібилік және әділдік. Педагог талантты тұлға болуы қажет. Бірақ тәжірибе көрсеткендей 100 адамның 99-ы өз талантын көрсетуге мүмкіндігі жоқ және өмір бойы басқа іспен айналысады.

2. Педагогтың адалдығы. Адамзат тәжірибесінен шыққан моральді ережелер бойынша өмір сүру керектігін ұғынады, ал әдепсіз болса өз нәтижесінің тұтқынында болады және оның идеялы – барлығы рухсат етілгендік. Біздің қоғамға өзін-өзі жетілдіре алатын, ең алдымен рухани тұрғыдан, жетілдіре алатын әдепті, тәрбиелі, адал педагог өте қажет. Ол назарын барлық адамзат мәдениетінің байлығын алу керек, яғни оның кең гуманитарлық білім алуы міндетті.

3. Педагогтың гуманитарлық білімі. Ф. Достоевскийдің ойынша, гуманитарлық дамығандық адамның кез келген мамандықты игеруін жеңілдетеді. Осы атакты жазушының адалдығынан атакты адамдардың өмірінен көптеген мысалдар дәлел болады. Гуманитарлық мәдениет арқасында адам сезімдік немесе рационалдық өңдей отырып, өзіне әртүрлі мәлімет таңдау мүмкіндігіне ие болады.

4. Педагог психотехнолог болуға міндетті. Психотехнология – бұл адамдарды басқаруда психологияның техниканы практикада қолдану жөніндегі ғылым. «Психотехнология» терминін өз құрамында 3 құрамдас бөлігі бар: «психо», «техно», «логия» оны талдағанда «психотехнологияның» мәнін түсінуге мүмкіндік береді. Грек тілінен аударғанда «психе»- жанды, «техно»- өнер, шеберлік дегенді тура білдіреді, ал «логос» - сөз, оқуды білдіреді.

«Имидж» – психологиялық-педагогикалық ұғымдардың санатына жатады. «Имидж» – адамның сыртқы келбеті, сөйлеу мәнері, дүниетанымы іс-әрекеті және әдет-ғұрпы. «Имидж» – бұл мақсатты кезделген бейне [7]. Кейбір зерттеулер нәтижелері бойынша оқушылар мұғалімнің имиджіне оның басқа оң кәсіби мәнді сапаларының ішінен екінші орынды береді екен. Сондықтан имидж қалыптастыру мәселесіне үстірт қарап, оны жасандылық немесе пынайылықты жоғалту деп санаған жөн емес. Имидж: тұлғалық, коммуникативтік, әрекеттік және сыртқы мінез-құлықтық құрамалардан тұратындықтан, мұғалімнің ішкі мазмұны, рухани әлеуеті, балаға, өз ісіне деген сүйіспеншілігі, мейірімділігі мен қарым-қатынас құра білуі оқыту үрдісінің табысты болуына ықпал етеді. Себебі ондай мұғалім кез келген жағдайға, оқушылар қажеттіліктеріне сәйкес мінез-құлық моделін таңдай алады.

Мұғалім имиджінің зерттелу мәселелері соңғы уақытта үлкен практикалық және теориялық маңызға ие болып отыр. Имидж түсінігі: әлеуметтік институттар жарнамалар, маркетинг және менеджмент қызметтері жүйесінде қолданылады.

Имидждің зерттелу мәселесі барлық ғылымдар жүйесінде қызығушылық тудырып отыр. Қазіргі заманда адам бейнесінің қиындатылған және тереңдетілген құрылымын оның негізгі ерекшелігін бейнелейтін белгілік алмастырушысы – имидж түсінігі. Өз имиджіне сүйену әрбір мамандыққа қажет. Имидждің құрылымы, мәні, табиғаты және құрылым технологиялары қазіргі кезде толық зерттелмеген өзекті мәселе болып келген.

Жоғарыдағы имидж туралы ойларға негізделі отырып, олардың ішіндегі маңызды ойларды былай келтіруге болады: сырқы бейне, вербальды, бейвербальды қарым-қатынасты ұстану, өз мамандығымен ішкі «Мен»-нің сәйкестенуі [8].

Сырқы бейне көмегімен адамдарды өзіне тартасың және оң көз қарасты бейне қалыптастырасың сол арқылы таңдауды мұғалімдер қатарында боласың. Ұстаз өзінің сырт бейнесімен оқушыларын баурап алуы тиіс. Бұл дегеніміз – ішкі әлемнің бай болуы, оқушыға деген сүйіспеншілігі, балажандығынан көрінеді.

Сонымен қатар мұғалімнің әдемі киінуі маңызды. Киіну әдебі дегеніміз – жарасымды әдемі киіну арқылы адамдардың құрметіне иеленеді. Мұғалімнің киімінде оның жоғарғы дәрежесі көрінеді және мұғалім мен оқушылар арасында ара қашықтық айырмашылығы ерекшеленеді. Өзіндік талапқа сай қатаң түрде пиджак немесе костюм, кеудемше, шолақ көйлек те тартымды болуы керек.

Ұстаздың сыртқы бейнесіне деген талап өз имиджін жақсартып, жетістікке қол жеткізуге септігін тигізеді. Әріптестердің арасында теріс көзқарас қалыптаспас үшін, аса сәнді киінудің қажеттігі жоқ. Өте

сәнді киіну талғамсыздықтың белгісі, дегенмен, сәнді киімді классикамен үйлестіре киген сырт бейненің сұлулығы болып табылады.

Нағыз мұғалім өзінің киімімен ерекшеленбейді, керсінше, өзінің ақылы мен кәсіби қабілеті негізінде ерекшеленеді.

Вербальды және бейвербальды қатынас ым-ишараны қалай колданамыз, қимыл қозғалысымыз бәрі тыңдаушыларды қарата алауымыз үшін мұғалім алдымен өзіне деген сенімділік, ізденімпаз өзін-өзі тәрбиелей алуы қажет.

Мұғалім өз мамандығын жақсарту үшін өзін қоршаған ортада бейнелі елестете білуі керек. Дәлелдерге сүйенетін болсақ қарым-қатынаста 35 %-ы ақпаратты адам сөз арқылы алса, 65% ақпаратты бейвербальды қатынас жүзінде алады [9].

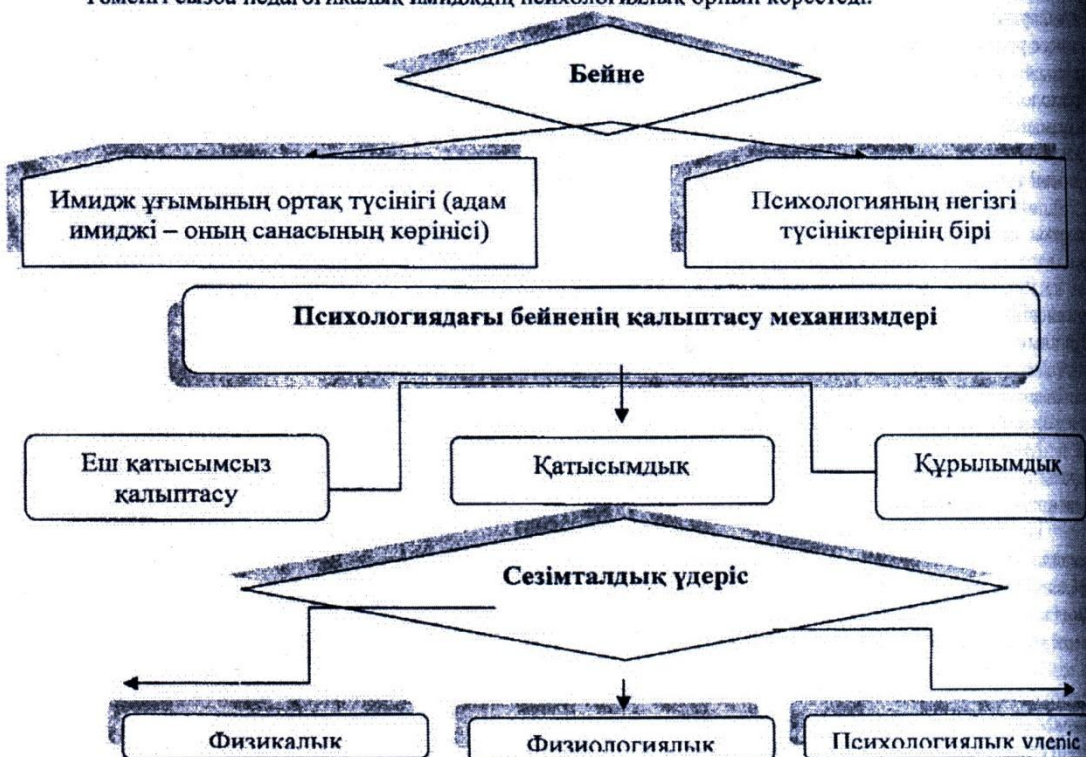
Ішкі бейненің мамандықпен сәйкестігі – ішкі «Мен» педагогикалық имиджді құрайтын жетекші болып табылмақ. Маңызды болатыны: имидж – ішкі құрылымына тарамауы және көзқарасы мен мінез сәйкес келуі. Өз бейнемізді құруда өзімізді-өзіміз тәрбиелеуіміз керек.

Сыртқы түр-тұлғасы, қайталанбас өзіндік бейнесі, экспрессия – педагогикалық үрдісте шынайы болуы қажет. Сабақ барысындағы шынайылық қарым-қатынас оқушылардың тәрбиесіне әсер етеді.

Ішкі жан дүниенің бейнесі – бұл оқытушы мәдениеті, ішкі шығармашылығы, мәселені шешу қабілеттігі, сезімталдығы, байқағыштығы, құзыреттілігі және т.б. көрінеді.

Сыртқы бейне – бұл болмысқа өзін-өзі көрсете алу қабілеттілігі оқушылармен жоғары шығармашылық әдістерді оңтайлы қолдана білу жиынтығы [10].

Төменгі сызба педагогикалық имидждің психологиялық орнын көрсетеді.

Сурет 1-Педагогикалық имидждің психологиялық орны

Имидждің өзіндік негізгі көзқарастары бар. Олар: функционалды – әр түрлі қызмет істеу түрлерінен таралады; мән мәтіндік – қызмет істеу түрлерінің ерекшеліктері, іске асырылудың әр түрлі мәтіндерінде табылады; салыстырмалы – мағынасы жағынан ұқсас имидждер қарастырылады. Сонымен бірге, имидждің өз құрамдары бар. Олар: өзіндік имидж – өзін құрметтеудің деңгейін көрсетеді. Адам айналасындағыларды құрметтемесе, оған ешкім де құрмет көрсетпейді; қабылдау имиджі – адамды қоршаған орта тұрғындарының қабылдауы. Қажетті имидж – нақты мамандықтардың имиджі қасиеттерін анықтайды.

Имидж элементтерінің астарында тек қана көзбен көрген бейнелер ғана емес, бейнелік ойлаудың әрекеттері мен амалдары да бар. Бұл көркемөнер мен араласу, білу, сөйлеу, тыңдау болып табылмақ. Әріптестеріміз бен оқушылар алдындағы бейнеміздің дұрыс қалыптасуы, әңгімелесу барысында дауыс ырғағының әдемі және қоныржай болуында.

Бала өмірінің жартысы оларға білім ғана беріп қоймай, сонымен қатар оларды тәрбиелейтін және жеке тұлға ретінде қалыптастыратын мектепте өтеді. Әлеуметтік және балалық шақтан алған әсерлер мен тәжірибелер үлкен өмірге өтуіне әсер етеді. Мұғалімнің жеке басы оқушының жеке тұлға болып қалыптасуына көмектеседі. Ақпараттың басым бөлігін көру арқылы аламыз, сондықтан да біздің тартымды бейнеміз өте маңызды. Оған ұқыптылық, іскерлік стиль, мәнер, әдеп, күлкі жатады.

Мәселе бойынша талданған әдебиеттерде имидждің жалпы құрылымына төмендегілер енеді:

- сыртқы бейне;
- вербалды және вербалды емес қарым-қатынасты пайдалану құралы;
- ішкі «Мен» сезімінің кәсібіне сәйкестігі.

Сыртқы имиджді құраушыларына төмендегілер:

- мимика;
- дауыс күші мен тембрі;
- костюм;
- кимыл;
- мәнер.

Сыртқы имидждің өзі: адам санасындағы өзгенің кейпі, бейнесі, қарым-қатынастан құралады. Айналаңыздағы адамның санасындағы сіздің бейнеңіз туралы көзқарас ол сізбен жүздесуден кейінгі сыртқы кейпіңізбен өз-өзіңізді ұстауыңыздың тәрбиелік мәні мен сөйлесу мәнеріңіз арқылы қалыптасады.

Сыртқы бейне үйлесімді әсер қалдыру үшін вербалды және вербалды емес қатынас қажет:

- мәнерлі сөйлеу;
- сендіре, иландыра білу;
- стиль мен киім түсінің психологиялық әсерін білу;
- тұрған тұрысқа, мимикаға және мәнерге көңіл бөлу;
- шыдамдылық;
- байқағыштық.

Болашақ мұғалімдердің сыртқы бейне мәдениетінің құраушыларына сонымен бірге: тік және еркін отыру; ұқыптылық, жинақылық; қарапайымдылық; түстік үйлесімділік (өзіне жарасымды түстен киім кию; киімнің жас шамасына, сабаққа және жұмысқа сәйкестігі; сән үлгілеріне сәйкес; сәндік (алқа, моншақ, сақина) дұрыс пайдалану; грим (бойну); шаш үлгісі (ұқыпты, жинақы. Мимика; өзіне-өзі сенімділік, сабырлылық; сөйлескендегі көзқарасыңыздың әңгімелесушіге бағытталуы; эмоциялық мәнерлілік; бет әлпеттің айтар ойға сәйкестігі. Пантомимика; кимыл-қозғалыстың табиғилығы; жүрістің ритмикалықлығы, жеңіл айқын болуы; қозғалыстың еркін болуы; қозғалыста селсоқтықты болдырмау, әр уақытта сергек жүру; бөтен дыбыссыз отырып тұру. Педагогикалық қарым-қатынас мәдениеті; қарым-қатынасқа сабырлы, мәнерлі, мейірімді екпін сақталуы; әңгімелесушіні тыңдай білу; сұрақ қоя білу; өз сөзін талдай білу; басқа адамдар мен бірінші болып қатынасқа түсуді үйрену; келесі адамды түсіне білу; кез келген жағдаятта өзін бақылай білу жатады [10].

Имидждің жалпы құрылымдарына жекелей тоқталып өтсек:

Мұғалімнің сыртқы келбет мәдениеті, өзін-өзі басқару шеберлігі, басқару техникасы туралы сөз болғанда мұғалімдік моральдық қасиеттерге қойылатын талаптар да оқу-тәрбие жұмысының мазмұны мен сипатына қарай күн өткен сайын өзгеріп, жаңарып, жаңа сипат алып отыратындығын естен шығармаған абзал.

Мұғалімнің сыртқы бейнесі, киген киімі эстетикалық жағынан тәрбиешіге, ұстазға сай болу керек. Мынау киген киімі, өзіне шақ ұнамды, қонымды, түс жағынан ұнамды, сыпайыгерлікті көрсететіндей болуы сол сияқты шаш қоюы да, жинақты, бет-пішіні боямсыз болғаны жөн.

Сыныпқа кіргенде әбігерленбей, салмақты, денесін бірқалыпты басқарып, оқушыларға ықыласты амандасып, жылы мейірімді көзқараспен пейіл көрсете білу – оқушыны бірден өзіне тартып баурап алуға ықпал етеді. Егер мұғалім өзіне осы тұрғыда талап қоймай қалай болса солай киініп, шашы жалбырап, қойлек түймесі салынбай алмақ-салмақ болып сыныпқа кіріп келсе, оқушылар алдында мұғалімдік сапасын да жоғалтады.

Әдебиеттер

1. Браун Л. Имидж – путь к успеху. СПб., 1996г, 33с-36с.
2. Браун Л. Имидж – путь к успеху. СПб., 1996г, 43с.
3. Гончарова Н.А. Формирование творческой активности будущих учителей во внеаудиторной деятельности (на материале музыкально-педагогического факультета): автореф. дисс. канд.пед.наук: 13.00.08. –Алматы 2005. – 26 с
4. Әділова Л. «Имидждерге рухани сипаттар тән» // Заман – Қазақстан 1997- №42 17 қазан, 46.
5. Шепель В.М. Имиджелогия: секреты личного обаяния. — М.: ЛИНКА — ПРЕСС, 1997.-168с.
6. Шепель В.М. Человеческая компетентность менеджера. — М., 1999.
7. Попова Л.Г. Десять шагов к себе: Методические материалы по курсу «Имидж специалиста социальной культурной сферы». — М., 2004 12-19 стр.
8. Попова Л.Г. Десять шагов к себе: Методические материалы по курсу «Имидж специалиста социальной культурной сферы». — М., 2004 23-27стр.
9. Болашақ мұғалімдерді кәсіби даярлаудың өзекті мәселелері // Ғылыми-практикалық конференция - Семей 2009., II том, - Б.39-41.
10. Сағынтаев Т.С. «Педагогикалық шеберлік негіздері» - Қарағанды 1996 ж. 45-47б.
11. Ұзақбаева С. «Болашақ мұғалім тәрбиесі» //Қазақстан мектебі 1992ж – №3-24-25 б.

